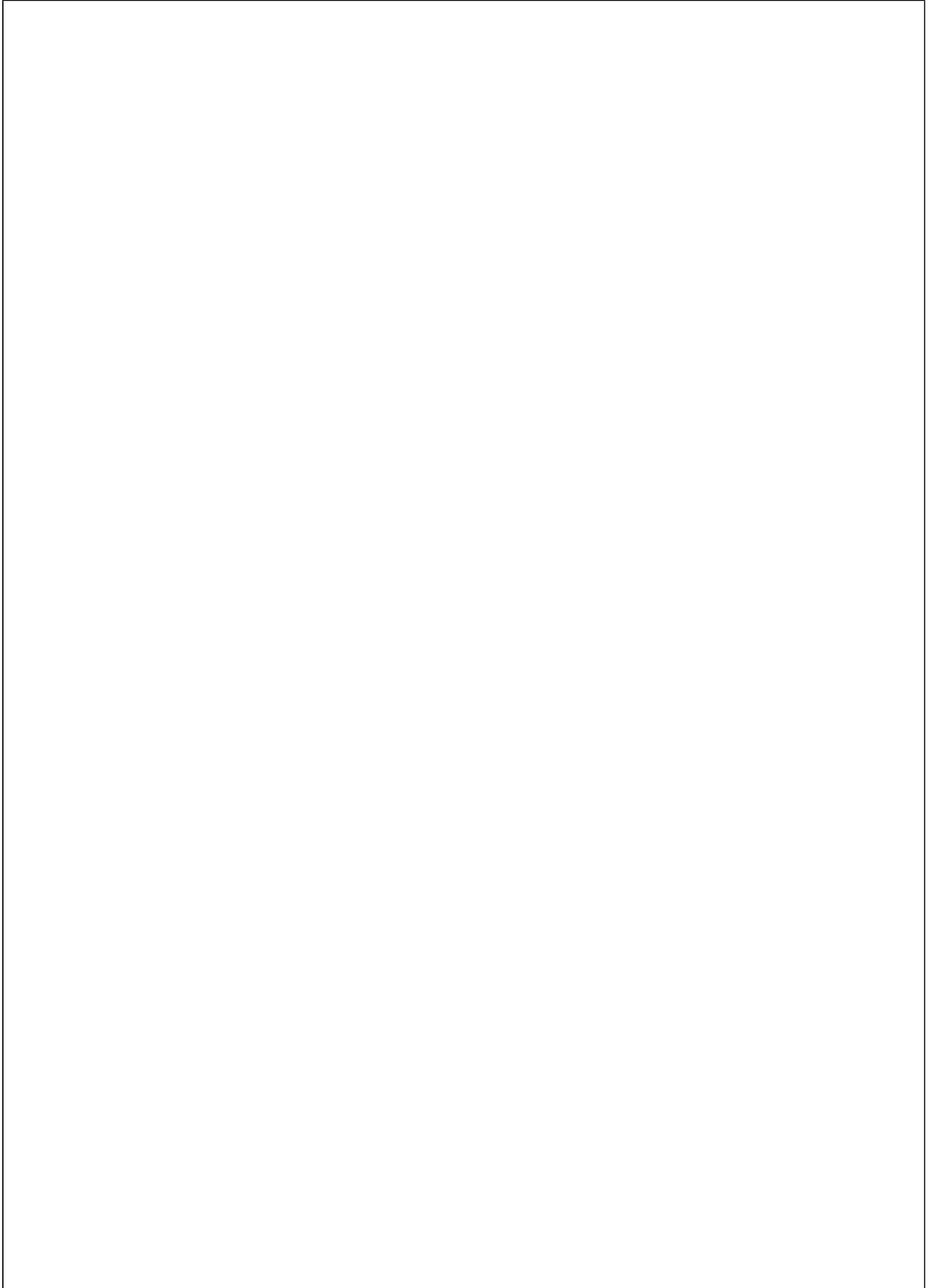

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/189109,Uroczystosc-w-Holdzie-Ludnosci-Cywilnej-Woli-pod-Pomnikiem-Pamieci-50-Tysiecy-mi.html>
27.02.2026, 08:13

[Następny](#)

[Powrót](#)

Uroczystość w Hołdzie Ludności Cywilnej Woli pod Pomnikiem Pamięci 50 Tysięcy mieszkańców Woli Zamordowanych przez Niemców podczas Powstania Warszawskiego 1944 – Warszawa, 5 sierpnia 2023

5 sierpnia zastępca prezesa IPN, dr hab. Karol Polejowski, wziął udział w Hołdzie Ludności Cywilnej Woli pod Pomnikiem Pamięci 50 Tysięcy mieszkańców Woli Zamordowanych przez Niemców podczas Powstania Warszawskiego 1944.

05.08.2023

Obchody upamiętniające ofiary rzezi Woli rozpoczęły się od uroczystości przy skwerze Pamięci przy ulicy Leszno oraz Alei Solidarności. Obecni byli przedstawiciele władz państwowych, samorządowych, Powstańcy Warszawscy, przedstawiciele Muzeum Powstania Warszawskiego, Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz mieszkańcy Warszawy.

Podczas uroczystości szef gabinetu prezydenta Paweł Szrot odczytał list od prezydenta Andrzeja Dudy

Na Woli dokonano rzezi, ludobójstwa, bestialstwa – i zawsze, opisując historię tej dzielnicy, będziemy sięgać po takie określenia. Bo tak należy nazywać eksterminację, w której nie oszczędzono dzieci, kobiet, starców, pacjentów tutejszych szpitali, duchowieństwa, sierot i osób kalekich. Będziemy o tym mówić ze względu na pamięć o nich, ale i rozgoryczenie spowodowane losami oprawców Woli. Wielu z tych, którzy wydawali rozkazy tutejszej hekatombie, nie doczekało bowiem sprawiedliwości.

Niech ten pomnik, jak głosi jego sentencja, będzie przestrogą przed podobnymi zbrodniami. Wieczna pamięć Ofiarom rzezi na Woli 1944 roku!

Następnie uczestnicy uroczystości złożyli wieńce i wiązanek kwiatów, oddając hołd cywilnym ofiarom Powstania.

Po odczytaniu Apelu Pamięci odbył się przemarsz zorganizowany przez Muzeum Powstania Warszawskiego. Na czele marszu szli żołnierze Pułku Reprezentacyjnego Wojska Polskiego. Wraz z nimi szli mieszkańcy stolicy, kombatanci, przedstawiciele władz, organizacji patriotycznych, harcerze i wolontariusze, którzy po drodze składali kwiaty i zapalali znicze. Marsz zakończył się przed pomnikiem Polegli Niepokonani na Cmentarzu Powstańców Warszawy. Pod pomnikiem do zgromadzonych przemówiła uczestniczka Powstania Wanda Traczyk-Stawska, która zaznaczyła, że cmentarz, na którym się znajdują, ma wzywać cały świat, aby nie było już wojen. Aby narody Europy potrafiły żyć w zgodzie.

– Co robić z cywilami? Mam więcej jeńców niż amunicji – meldował z warszawskiej Woli gen. Heinz Reinefahrt, dowodzący w tej dzielnicy wojskami niemieckimi. To jego żołnierze zgotowali mieszkańcom dzielnicy prawdziwe piekło. Jednostką, która znana była ze szczególnego okrucieństwa, byli żołnierze Oskara Dirlewangera. W czasie rzezi Woli zamordowano od 40000 do

60000 osób. Po wojnie Heinz Reinefahrt został m.in. burmistrzem niemieckiego Westerland oraz posłem do Landtagu. Zmarł w 1979 roku. Nigdy nie odpowiedział za swoje zbrodnie.

Przeczytaj więcej:

[Maciej Żuczkowski: Rzeź Woli](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Uroczystości